OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
L.A. GEELHOEDA
przedstawiona w dniu 12 września 2006 r. [1]

Spis treści

I — Wprowadzenie ..... I - 963

II — Decyzja ..... I - 963

III — Postępowanie przed Sądem Pierwszej Instancji i zaskarżony wyrok ..... I - 965

IV — Postępowanie przed Trybunałem ..... I - 965

V — Zarzuty wnoszącej odwołanie i argumenty stron ..... I - 966

A — W przedmiocie zarzutu pierwszego opartego na naruszeniu prawa do rzetelnego procesu ..... I - 966

1. Rozumowanie Sądu ..... I - 966

2. Zarzuty wnoszącej odwołanie ..... I - 968

3. Argumenty Komisji ..... I - 970

4. Ocena ..... I - 973

B — Zarzut drugi: błędne zastosowanie art. 81 WE do art. 2 decyzji ..... I - 978

1. Rozumowanie Sądu ..... I - 978

2. Zastrzeżenia wnoszącej odwołanie ..... I - 979

3. Argumenty Komisji ..... I - 980

4. Ocena ..... I - 981

1 — Język oryginału: niderlandzki.

C — Zarzut trzeci: naruszenie zasady równego traktowania przy dokonywaniu oceny nałożonej grzywny ..... I - 983

1. Istotne fragmenty zaskarżonego wyroku ..... I - 983

2. Zastrzeżenia wnoszącej odwołanie ..... I - 984

3. Argumenty Komisji ..... I - 986

4. Ocena ..... I - 987

VI — W przedmiocie kosztów ..... I - 988

VII — Wnioski ..... I - 989

I — Wprowadzenie

1. Niniejsza sprawa dotyczy odwołania od wyroku Sądu Pierwszej Instancji z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie T-44/00 Mannesmannröhren-Werke przeciwko Komisji [2], wniesionego przez Salzgitter Mannesmannröhren-Werke GmbH, dawniej Mannesmannröhren-Werke AG (zwaną dalej „Mannesmannem" lub „wnoszącą odwołanie").

2. W zaskarżonym wyroku Sąd zmniejszył grzywnę, jaka została nałożona na skarżącą na mocy decyzji Komisji 2003/382/WE z dnia 8 grudnia 1999 r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 81 traktatu WE (sprawa IV/E-1/35.860-B — Rury stalowe bez szwów) [3] (zwanej dalej „decyzją") oraz oddalił skargę o stwierdzenie nieważności tej decyzji w pozostałym zakresie.

II — Decyzja

3. W odniesieniu do faktów, na których opiera się decyzja będąca przedmiotem postępowania, odsyłam do mojej opinii w sprawach połączonych C-403/04 P i C-405/04 P Sumitomo Metal Industries Ltd i Nippon Steel przeciwko Komisji, pkt 3–12.

2 — Zb.Orz. str. II-2223, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem".

3 — Dz.U. 2003, L 140, str. 1.

4. W zakresie istotnym dla niniejszego odwołania część normatywna decyzji brzmi następująco:

„*Artykuł 1*

1. Mannesmannröhren-Werke AG […] naruszyła postanowienia art. 81 ust. 1 traktatu WE poprzez udział, w sposób i w zakresie określonym w uzasadnieniu niniejszej decyzji, w porozumieniu przewidującym między innymi respektowanie ich rynków krajowych w odniesieniu do rur OCTG z gwintem standard i rur przewodowych projektowych bez szwu.

2. Naruszenie trwało od 1990 r. do 1995 r. w przypadku Mannesmannröhren-Werke AG […].

Artykuł 2

1. Mannesmannröhren-Werke AG […] naruszyła postanowienia art. 81 ust. 1 traktatu WE, zawierając w ramach naruszenia, o którym mowa w art. 1, umowy, które doprowadziły do podziału dostaw rur OCTG gładkich dla British Steel Limited […].

2. […] W przypadku Mannesmannröhren-Werke AG naruszenie trwało od dnia 9 sierpnia 1993 r. do dnia 24 kwietnia 1997 r.

[…]

Artykuł 4

Na przedsiębiorstwa wymienione w art. 1 nałożone zostają z racji określonego tam naruszenia następujące grzywny:

1. Mannesmannröhren-Werke AG 13 500 000 EUR

[…]" [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z tej decyzji poniżej].

III — Postępowanie przed Sądem Pierwszej Instancji i zaskarżony wyrok

5. Siedmioma pismami złożonymi w sekretariacie Sądu między dniem 28 lutego i dniem 3 kwietnia 2000 r. siedem spośród ośmiu ukaranych grzywną przedsiębiorstw, w tym Mannesmann, wniosło skargi na decyzję.

6. Mannesmann wniósł do Sądu o stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji, lub, tytułem żądania ewentualnego, obniżenie kwoty nałożonej na niego grzywny i obciążenie Komisji kosztami postępowania.

7. W zaskarżonym wyroku Sąd:

— stwierdził nieważność art. 1 ust. 2 zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim stwierdzono w nim istnienie zarzucanego naruszenia przed dniem 1 stycznia 1991 r.;

— ustalił kwotę grzywny nałożonej na wnoszącą odwołanie na 12 600 000 EUR;

— w pozostałej części skargę oddalił;

— zobowiązał każdą ze stron do pokrycia kosztów własnych.

IV — Postępowanie przed Trybunałem

8. Mannesmann wnosi w odwołaniu do Trybunału o:

— uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim oddala on skargę o stwierdzenie nieważności decyzji;

— stwierdzenie nieważności decyzji;

— tytułem żądania ewentualnego, obniżenie kwoty grzywny wymierzonej w art. 4 tej decyzji;

— obniżenie kwoty odsetek za zwłokę ustalonych w art. 5 decyzji;

— tytułem dalszego żądania ewentualnego, przekazanie sprawy Sądowi do ponownego rozpoznania i wydania orzeczenia zgodnie z wyrokiem Trybunału;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania w obu instancjach.

9. Komisja wnosi do Trybunału o oddalenie odwołania w całości i obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania.

V — Zarzuty wnoszącej odwołanie i argumenty stron

10. Mannesmann podnosi trzy zarzuty na poparcie wniosku o stwierdzenie nieważności zaskarżonego wyroku, oparte odpowiednio na naruszeniu prawa do rzetelnego procesu, błędnym zastosowaniu art. 81 WE w art. 2 decyzji i naruszeniu zasady równego traktowania.

11. Poniżej omówię zarzuty wnoszącej odwołanie w tej kolejności.

A — *W przedmiocie zarzutu pierwszego opartego na naruszeniu prawa do rzetelnego procesu*

1. Rozumowanie Sądu

12. W pierwszej instancji wnosząca odwołanie zakwestionowała dopuszczalność dokumentu zatytułowanego „Klucz podziału" jako dowodu naruszenia art. 81 WE ustalonego w tej decyzji. Skoro Komisja nie ujawniła tożsamości autora dokumentu, jego autentyczność i moc dowodowa muszą być traktowane z należytą ostrożnością.

13. Komisja powinna była co najmniej określić okoliczności, w jakich uzyskała ten dokument, na który się powołała jako na bezpośredni dowód niezgodnego z prawem działania.

14. Ponieważ żadne z przedsiębiorstw, których ta sprawa dotyczy, nie uznało autentyczności tego dokumentu, a Komisji nie udało się w inny sposób wykazać, iż jest on autentyczny, nie była ona uprawniona do wykorzystania go przeciwko Mannesmannowi. To stanowiło naruszenie prawa do obrony i podstawę do stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji.

15. W pkt 81–85 Sąd szczegółowo zbadał argumenty przeciwko dopuszczalności dokumentu zatytułowanego „Klucz podziału", przedłożone przez wnoszącą odwołanie:

„81 Należy po pierwsze zauważyć, że w motywach zaskarżonej decyzji mówiących o istnieniu naruszenia, które stwierdziła w art. 1 tej decyzji, Komisja opiera się w bardzo dużym stopniu na oświadczeniu p. Verluki z dnia 17 września 1996 r. […] O ile Komisja opiera się w tej kwestii również, w szczególności w motywach 85 i 86 zaskarżonej decyzji, na dokumencie »Klucz podziału«, to należy uznać, że biorąc pod uwagę całość zaskarżonej decyzji, dokument ten ma mniejsze znaczenie niż oświadczenia p. Verluki.

82 Należy zatem od razu odrzucić argument Mannesmanna, że Komisja oparła się głównie na tym dokumencie dla celów stwierdzenia istnienia naruszenia, o którym mowa w art. 1 zaskarżonej decyzji. […]

83 [W tym punkcie Sąd podaje streszczenie motywów 85 i 86 zaskarżonej decyzji, wyjaśniając, w jaki sposób Komisja weszła w posiadanie dokumentu »Klucz podziału«, oraz podając jego istotną treść.]

84 Odnośnie do dopuszczalności dokumentu »Klucz podziału« w charakterze dowodu naruszenia, o którym mowa w art. 1 zaskarżonej decyzji, należy po pierwsze zauważyć, że zasadą mającą pierwszeństwo w prawie wspólnotowym jest zasada swobodnej oceny dowodów i że jedynym kryterium istotnym dla oceny przedstawionych dowodów jest ich wiarygodność (opinia sędziego B. Vesterdorfa, pełniącego obowiązki rzecznika generalnego w zakończonej wyrokiem Sądu z dnia 24 października 1991 r. sprawie T-1/89 Rhône-Poulenc przeciwko Komisji, Rec. str. II-867, II-869, II-954; zob. również podobnie wyrok Trybunału z dnia 23 marca 2000 r. w sprawach połączonych C-310/98 i C-406/98 Met-Trans i Sagpol, Rec. str. I-1797, pkt 29, oraz wyrok Sądu z dnia 7 listopada 2002 r. w sprawach połączonych T-141/99, T-142/99, T-150/99 i T-151/99 Vela i Tecnagrind przeciwko Komisji, Rec. str. II-4547, pkt 223). Ponadto Komisja może mieć konieczność ochrony anonimowości informatorów (zob. podobnie […] wyrok w sprawie Adams przeciwko Komisji, pkt 34)[4], a okoliczność ta nie może być wystarczającym powodem, żeby Komisja musiała pominąć znajdujący się w jej posiadaniu dowód.

4 — Wyrok z dnia 7 listopada 1985 r. w sprawie 145/83, Rec. str. 3539.

85 W związku z tym, chociaż argumenty Mannesmanna mogą być istotne przy ocenie wiarygodności, a zatem mocy dowodowej dokumentu »Klucz podziału«, nie można uznać, że jest on niedopuszczalnym dowodem, który należy wyłączyć z akt".

2. Zarzuty wnoszącej odwołanie

16. Zasadniczo wnosząca odwołanie przedstawia dwa argumenty na poparcie tego zarzutu:

— w pkt 84 zaskarżonego wyroku Sąd nie dokonał prawidłowej wykładni właściwego orzecznictwa Trybunału i samego Sądu. Zgodnie z tym orzecznictwem podczas dokonywania oceny dowodu należy sprawdzić jego pochodzenie;

— dopuszczając dokument zatytułowany „Klucz podziału" jako dowód, Sąd pominął właściwe orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka odnoszące się do art. 6 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (zwanej dalej „EKPC") dotyczące dopuszczalności anonimowych świadków i anonimowych dowodów.

17. Zdaniem wnoszącej odwołanie, która w tym zakresie przytacza wyrok w sprawie Vela i Tecnagrind przeciwko Komisji [5], pkt 223, zgodnie z prawem wspólnotowym podczas dokonywania oceny dowodu należy sprawdzić jego pochodzenie.

18. W ramach administracyjnego postępowania dochodzeniowego druga strona postępowania musi mieć nieograniczoną możliwość sprawdzenia autentyczności zawartości dokumentu, jak również wiarygodności informatora. W przeciwnym razie nie byłaby ona w stanie sprawdzić, czy informator mówi prawdę lub czy ma miejsce manipulacja ze strony osób trzecich, które chcą wyrządzić szkodę danemu przedsiębiorstwu. Wykorzystanie dowodów, których autor i pochodzenie są nieznane, jest zresztą sprzeczne z zasadą państwa prawa zawartą w art. 6 ust. 1 UE.

19. Nie przeczy temu przywołany przez Sąd wyrok w sprawie Adams przeciwko Komisji [6], w którym chodzi o „anonimowe" informacje wykorzystane do przeprowadzenia dochodzenia w celu znalezienia innych — dopuszczalnych — dowodów.

5 — Wyżej wymieniony w pkt 15.
6 — Wyżej wymieniony w przypisie 4.

20. Z art. 6 ust. 2 UE wynika, że przy stosowaniu prawa wspólnotowego należy uwzględniać prawa podstawowe zagwarantowane w EKPC. Jest to ponadto na nowo wyraźnie potwierdzone w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej [7]. Artykuły 46 i 47 tej karty odpowiadają art. 6 EKPC i gwarantują zainteresowanym obywatelom prawo do rzetelnego procesu.

21. Ponadto art. 52 ust. 3 karty precyzuje, iż wykładnia karty dokonywana przez sądy musi gwarantować poziom ochrony nie niższy niż przewidziany w EKPC. W oficjalnych deklaracjach dotyczących art. 52 ust. 3 dodaje się, iż odniesienie do EKPC odnosi się również do właściwego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

22. Europejski Trybunał Praw Człowieka w swoim orzecznictwie wielokrotnie określił wyraźne granice wykorzystywania oświadczeń złożonych przez anonimowe osoby trzecie. Zgodnie z tym orzecznictwem strona pozwana musi mieć możliwość kwestionowania nie tylko autentyczności takich oświadczeń, ale także wiarygodności osoby chronionej jej anonimowością. W związku z tym wnosząca odwołanie przytacza wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach Kostovski przeciwko Niderlandom [8], Van Mechelen przeciwko Niderlandom [9] i Windisch przeciwko Austrii [10].

23. To orzecznictwo potwierdza zresztą, że wykorzystywanie anonimowych oświadczeń jest wprawdzie dopuszczalne w trakcie postępowania w stadium dochodzenia, ale że takie oświadczenia nie mogą być wykorzystywane jako dowody przeciwko osobie oskarżonej.

24. Jeśli chodzi o dokument zawierający oświadczenie anonimowego świadka, orzecznictwo zostało podsumowane w sposób następujący w niedawnym wyroku w sprawie Visser przeciwko Niderlandom [11]: taki dokument może być wykorzystany jako dowód tylko wtedy, gdy a) w żadnej fazie postępowania obrońca nie wniósł o udzielenie zezwolenia na przesłuchanie danego świadka, b) skazanie jest oparte w znacznym stopniu na innych dowodach, które nie pochodzą z anonimowych źródeł, oraz c) sąd orzekający zaznacza wyraźnie, że wykorzystał oświadczenie anonimowego świadka z zachowaniem ostrożności i rozwagi.

7 — Dz.U. 2000, C 364, str. 1, zwanej dalej „kartą".

8 — Zobacz wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 20 listopada 1989 r., Seria A, nr 166.

9 — Zobacz wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 23 kwietnia 1997 r., *Recueil des arrêts et décisions* 1997—III.

10 — Zobacz wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 27 września 1990 r., Seria A, nr 186.

11 — Zobacz wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 14 lutego 2002 r., *Recueil des arrêts et décisions* 2002, § 32.

25. W niniejszej sprawie Sąd nie spełnił tych przesłanek. Wobec tego bez znaczenia jest, jaką wartość dowodową Sąd przypisał dokumentowi zatytułowanemu „Klucz podziału". Ponadto z pkt 85–94 zaskarżonego wyroku wynika, że ten dokument zajmuje centralną pozycję w postępowaniu dowodowym.

26. Wnosząca odwołanie dochodzi do wniosku, iż wykorzystując przeciwko niej dokument zatytułowany „Klucz podziału", Sąd naruszył zasadę rzetelnego procesu. Zgodnie z tą zasadą prawa do obrony mogą być ograniczone jedynie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne i proporcjonalne [12]. Ponieważ Sąd nie znał ani tożsamości, ani motywów anonimowego informatora, nie mógł on sobie wyrobić opinii o tym, czy takie ograniczenie praw do obrony było uzasadnione w tym przypadku.

3. Argumenty Komisji

27. Komisja uważa, iż ten zarzut jest niedopuszczalny, ponieważ wnosząca odwołanie zarzuca naruszenie EKPC i karty po raz pierwszy na etapie odwołania. W pierwszej instancji wnosząca odwołanie ograniczyła się do twierdzenia, iż dopuszczenie jako dowodu dokumentu zatytułowanego „Klucz podziału" stanowi naruszenie praw do obrony. W każdym razie w pierwszej instancji wnosząca odwołanie nie mogła zarzucić Komisji naruszenia karty. Karta została proklamowana dopiero w dniu 7 grudnia 2000 r., podczas gdy zaskarżona decyzja została wydana w dniu 8 grudnia 1999 r.

28. Zasadniczo Komisja zaprzecza twierdzeniu, iż Sąd naruszył prawa do obrony. W żadnym wypadku nie można wnioskować z orzecznictwa przytoczonego przez wnoszącą odwołanie [13], iż dokument nie może być wykorzystany jako dowód, gdy jego autor jest nieznany. Zgodnie z tym orzecznictwem pochodzenie dokumentu jest jednym z kilku kryteriów, według których należy oceniać jego wartość dowodową.

29. Tak samo jak obrona Sąd musi ocenić na podstawie wszelkich dostępnych informacji, czy dowód jest autentyczny, czy też nie, oraz czy jego zawartość odzwierciedla fakty w sposób właściwy lub błędny.

30. Ważne jest, czy wnosząca odwołanie miała możliwość zajęcia stanowiska w kwestii autentyczności i wiarygodności dowodów ocenianych przez Sąd, zanim wyrobił on sobie opinię na ten temat. Tak było w tym

12 — W tym kontekście wnosząca odwołanie odsyła do wyroku z dnia 11 lipca 1989 r. w sprawie 265/87 Schräder, Rec. str. 2237, pkt 21.

13 — Wyżej wymieniony w pkt 15 i w przypisie 4.

przypadku, zarówno w postępowaniu, które doprowadziło do wydania decyzji przez Komisję, jak i w postępowaniu przed Sądem.

31. Jeśli autor dokumentu, jego adresat oraz okoliczności, w jakich ten dokument powstał, są nieznane lub nie mogą być przez Komisję ujawnione na mocy jej zobowiązania do zachowania tajemnicy zgodnie z art. 287 WE, to może to z pewnością mieć wpływ na wartość dowodową tego dokumentu.

32. Niemniej jednak Sąd uwzględnił to prawidłowo w ramach swojej oceny dowodów w zaskarżonym wyroku, z jednej strony uznając w pkt 86 zaskarżonego wyroku, że dokument zatytułowany „Klucz podziału" ma jedynie ograniczoną wartość dowodową, ponieważ okoliczności, w jakich powstał, pozostały nieznane, a z drugiej strony stwierdzając w pkt 87 i 94 tego wyroku, iż dokument ten miał taką — ograniczoną — wartość dowodową, ponieważ zawiera konkretne informacje odpowiadające informacjom zawartym w innych dokumentach.

33. Ponadto wniosek wyciągnięty przez wnoszącą odwołanie z wyroku w sprawie Adams przeciwko Komisji [14] jest niepełny. Wprawdzie zgodnie z tym wyrokiem Komisja jest zobowiązana do zachowania poufności, gdy informator zastrzega sobie anonimowość, ale ten obowiązek nabiera znaczenia dopiero w momencie, gdy chce ona wykorzystać daną informację.

34. Komisja zaprzecza twierdzeniu, jakoby Sąd naruszył art. 6 EKPC i art. 47 i 48 karty.

35. W odniesieniu do karty Komisja zaznacza, iż nie jest ona — jeszcze — prawnie wiążąca [15]. Co więcej, prawo do rzetelnego procesu zdefiniowane w art. 47 akapit drugi karty nie ma szczególnego znaczenia, ponieważ zgodnie z art. 52 ust. 3 zakres tego postanowienia nie jest szerszy niż zakres art. 6 EKPC. Zatem w tym kontekście nie jest konieczne poświęcanie szczególnej uwagi art. 47 karty.

36. Mimo że EKPC nie stanowi części prawa wspólnotowego [16], prawo do rzetelnego procesu zalicza się jednak do praw podstawowych, które są nieodłączną częścią prawa wspólnotowego i przy dokonywaniu ich wykładni sąd wspólnotowy musi wziąć pod

14 — Wyżej wymieniony w przypisie 4.

15 — Wyrok Sądu z dnia 15 stycznia 2003 r. w sprawach połączonych T-377/00, T-379/00, T-380/00, T-260/01 i T-272/01 Philip Morris International i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-1, pkt 122.

16 — Wyrok Sądu z dnia 20 lutego 2001 r. w sprawie T-112/98 Mannesmannröhren-Werke przeciwko Komisji, Rec. str. II-729, pkt 59.

uwagę orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka [17].

37. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przytoczone przez wnoszącą odwołanie dotyczy wykorzystania anonimowych oświadczeń w postępowaniu karnym, podczas gdy w niniejszej sprawie chodzi o wykorzystanie w ramach postępowania w sprawie grzywny na podstawie prawa konkurencji dokumentu, którego autor nie został zidentyfikowany.

38. Mannesmann błędnie utożsamia dowód ze świadków z dowodem z dokumentów. Z żadnego z wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przytoczonych przez wnoszącą odwołanie [18] nie wynika, że dokumenty mogą być wykorzystane jedynie wtedy, gdy ich autor jest znany i może być przesłuchany przez obronę i właściwy sąd.

39. Zdaniem Komisji orzecznictwo to przyjmuje za punkt wyjścia zasadę, zgodnie z którą wszystkie dowody powinny zostać przedstawione podczas jawnego posiedzenia w celu umożliwienia kontradyktoryjnej debaty [19].

40. Komisja przypomina, iż podczas administracyjnego postępowania dochodzeniowego nie jest ona uprawniona do zmuszania osób do występowania w charakterze świadków. Dlatego decyzje w sprawach dotyczących konkurencji są oparte przede wszystkim na dowodach z dokumentów. W świetle tych szczególnych cech postępowania Komisja czyni zadość dopiero co wspomnianej zasadzie poprzez udostępnienie wszystkich dowodów, aby zainteresowane przedsiębiorstwo mogło się z nimi zapoznać i na nie zareagować albo na piśmie, albo ustnie. To jest kontradyktoryjna debata, którą Komisja musi umożliwić przy zastosowaniu wyżej wspomnianej zasady do postępowania administracyjnego.

41. Komisja ponadto zaprzecza twierdzeniu Mannesmanna, iż dokument zatytułowany „Klucz podziału" odgrywał główną rolę w postępowaniu dowodowym.

42. To twierdzenie zostało obalone przez Sąd w pkt 81 i 82 zaskarżonego wyroku. W pkt 87 Sąd rozwinął ten punkt widzenia, stwierdzając, iż tam, gdzie dokument

17 — Wyrok z dnia 15 października 2002 r. w sprawach połączonych C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P i C-254/99 P Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, Rec. str. I-8375, pkt 273 i 274.

18 — Komisja odsyła tu do ww. w przypisie 8 wyroku w sprawie Kostovski przeciwko Niderlandom, § 41, ww. w przypisie 9 wyroku w sprawie Van Mechelen przeciwko Niderlandom, § 51, oraz ww. w przypisie 10 wyroku w sprawie Windisch przeciwko Austrii, § 26, jak również do wyroku z dnia 26 kwietnia 1991 r. w sprawie Äsch przeciwko Austrii, seria A, nr 203, § 27, oraz do wyroku z dnia 15 czerwca 2002 r. w sprawie Lüdi przeciwko Szwajcarii, seria A, nr 238, § 47.

19 — Ten punkt wyjścia można odnaleźć we wszystkich wskazanych punktach orzecznictwa przytoczonego w poprzednim przypisie.

zatytułowany „Klucz podziału" zawiera konkretne informacje odpowiadające informacjom zawartym w innych dokumentach, w szczególności w oświadczeniach p. Verluki, dowody te wzajemnie wzmacniają swą moc dowodową [20].

4. Ocena

43. Czy ogólna zasada prawa wspólnotowego, która stanowi, iż każdy ma prawo do rzetelnego procesu, musi być dla celów wspólnotowego prawa konkurencji interpretowana w ten sposób, iż dokumenty zawierające informacje obciążające dane przedsiębiorstwo są niedopuszczalne jako dowód, jeśli tożsamość zarówno jego autora, jak i osoby, która go przekazała Komisji, musi pozostać w tajemnicy?

44. Taka jest zasadniczo kwestia prawna, którą wnosząca odwołanie podnosi w swym zarzucie pierwszym i na którą jej zdaniem Sąd udzielił błędnej odpowiedzi.

45. W utrwalonym orzecznictwie Trybunał uznał zasadę, iż każdy ma prawo do rzetelnego procesu, za ogólną zasadę prawa wspólnotowego, przy czym zwykle odwołuje się w tym względzie zarówno do tradycji konstytucyjnych wspólnych państwom członkowskim, jak i do EKPC [21].

46. Uwzględniając ostatni człon zdania, nie przywiązuję dużego znaczenia do faktu, że w postępowaniu w pierwszej instancji wnosząca odwołanie nie powołała się wyraźnie na art. 6 EKPC.

47. Jak konsekwentnie wskazywał Trybunał, zasada prawna dotycząca prawa do rzetelnego procesu jako ogólna zasada prawa wspólnotowego wywodzi się z praw podstawowych, które są również oparte na EKPC, a w szczególności na art. 6 tej konwencji.

48. Można zatem założyć, że jeżeli zasada prawna dotycząca prawa do rzetelnego procesu zostaje przywołana przed sądem wspólnotowym — jak tego dokonała wnosząca odwołanie w pierwszej instancji [22] — to w sposób dorozumiany zawarte jest w tym również odniesienie do art. 6 EKPC.

20 — Punkt 87 zaskarżonego wyroku brzmi: „Niemniej jednak tam, gdzie dokument zawiera konkretne informacje odpowiadające informacjom zawartym w innych dokumentach, w szczególności w oświadczeniach p. Verluki, należy uznać, że dokumenty te wzajemnie wzmacniają swą moc dowodową".

21 — Dla potwierdzenia tego orzecznictwa zob. niedawny wyrok z dnia 2 maja 2006 r. w sprawie C-341/04 Eurofood IFSC, Zb.Orz. str. I-3813, pkt 65.

22 — Zobacz, bardziej szczegółowo, pkt 77 zaskarżonego wyroku.

49. Dlatego, moim zdaniem, ten zarzut jest dopuszczalny.

50. Z upływem czasu zasada prawna dotycząca prawa do rzetelnego procesu była stopniowo rozwijana i konkretyzowana w ramach administracyjnego postępowania dochodzeniowego prowadzonego przez Komisję w sprawach o naruszenie art. 81 WE i 82 WE. Jest to skutek wzajemnego oddziaływania na siebie sądu wspólnotowego, Komisji w stosowaniu przez nią praktyki administracyjnej oraz prawodawcy wspólnotowego, który ujednolicił rozwój procedury administracyjnej i orzecznictwa w odpowiednich przepisach proceduralnych [23].

51. Zasada rzetelnego procesu oznacza, iż co najmniej następujące prawa przysługują przedsiębiorstwom, przeciwko którym skierowane jest dochodzenie:

— gwarancja, iż zarzuty, na które dane przedsiębiorstwo musi mieć możliwość odpowiedzi, są mu przedstawione z wyprzedzeniem [24];

— prawo dostępu do akt sprawy: Komisja jest zobowiązana do ujawnienia dowodów z dokumentów, na których opiera swe zarzuty, chyba że dowód zawiera tajemnice handlowe i inne poufne informacje, które nie mogą zostać ujawnione [25];

— prawo do udzielenia odpowiedzi na zarzuty na piśmie [26];

— prawo do bycia wysłuchanym. Zainteresowane przedsiębiorstwa są uprawnione do przedstawienia ustnie podczas przesłuchania swojej opinii na temat zarzutów wysuniętych przeciwko nim [27].

52. Przeprowadzenie dowodu w sprawach dotyczących konkurencji charakteryzuje się szczególnymi problemami, które

23 — Zostało to wyraźnie wyrażone w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 traktatu (Dz.U. 2003, L 1, str. 1) oraz w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 773/2004 z dnia 7 kwietnia 2004 r. odnoszącym się do prowadzenia przez Komisję postępowań zgodnie z art. 81 i 82 traktatu WE (Dz.U. L 123, str. 18).

24 — Wymogi, które musi spełniać pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, zostały bardzo wcześnie ustalone w szczegółowym orzecznictwie. Zobacz między innymi wyroki: z dnia 15 lipca 1970 r. w sprawie 41/69 ACF Chemiefarma przeciwko Komisji, zwany wyrokiem w sprawie „Chinina", Rec. str. 661, pkt 90–96; z dnia 14 lipca 1972 r. w sprawie 48/69 ICI przeciwko Komisji, zwany wyrokiem w sprawie „Barwniki", Rec. str. 619, pkt 21–25; i z dnia 7 czerwca 1983 r. w sprawach połączonych od 100/80 do 103/80 Musique Diffusion française przeciwko Komisji, Rec str. 1825, pkt 12–17. Wymogi te są obecnie wymienione w art. 27 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 i w art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 773/2004 (ww. w przypisie 23).

25 — Trybunał uznał to prawo w zasadzie w wyroku z dnia 13 lutego 1979 r. w sprawie 85/76 Hoffmann-La Roche przeciwko Komisji, Rec. str. 461, pkt 11; ww. w przypisie 24 wyroku w sprawie Musique Diffusion française i in. przeciwko Komisji, pkt 24–30; wyrokach: z dnia 25 października 1983 r. w sprawie 107/82 AEG przeciwko Komisji, Rec. str. 3151, pkt 21–30; oraz z dnia 7 stycznia 2004 r. w sprawach połączonych C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P Aalborg-Portland i in. przeciwko Komisji, Rec. str. I-123, pkt 68. Prawo dostępu do akt sprawy jest teraz zawarte w art. 27 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 i w art. 15 rozporządzenia nr 773/2004 (ww. w przypisie 23).

26 — To prawo jest obecnie skodyfikowane w art. 10 rozporządzenia nr 773/2004.

27 — To prawo jest obecnie skodyfikowane w art. 12 rozporządzenia nr 773/2004.

były ostatnio ponownie podsumowane przez Trybunał w wyroku w sprawie Aalborg-Portland i in. przeciwko Komisji [28]:

— działalność związana z praktykami i porozumieniami antykonkurencyjnymi zazwyczaj rozwija się potajemnie, spotkania odbywają się w tajemnicy, najczęściej w kraju trzecim, a związana z nią dokumentacja jest ograniczana do minimum;

— nawet nieliczne dokumenty potwierdzające w wyraźny sposób niezgodne z prawem nawiązanie kontaktu przez podmioty gospodarcze są zwykle fragmentaryczne i skąpe;

— w większości przypadków istnienie praktyki lub porozumienia antykonkurencyjnego musi być wnioskowane z licznych zbiegów okoliczności i poszlak, które — rozważane łącznie — mogą w braku innego prawdopodobnego wyjaśnienia stanowić dowód naruszenia reguł konkurencji.

53. Do tych problemów nieodłącznie związanych z przeprowadzaniem dowodu dochodzą jeszcze ograniczenia, którym podlega Komisja, wykonując swe kompetencje dochodzeniowe. Mam tu na myśli między innymi ograniczenie ratione loci tych kompetencji do terytorium Wspólnoty oraz ograniczenia wynikające z prawa do zachowania milczenia i do nieobciążania samych siebie przysługującego podmiotom dochodzenia, które również odgrywało rolę w postępowaniu dochodzeniowym prowadzącym do decyzji Komisji, która leży u podstaw niniejszej sprawy [29].

54. Szczególnym ograniczeniem kompetencji Komisji w jej dochodzeniu w sprawie praktyk antykonkurencyjnych było to, iż nie była ona uprawniona do przesłuchiwania osób w celu uzyskania informacji istotnych dla tego dochodzenia. Od czasu wejścia w życie rozporządzenia nr 1/2003 uprawnienie to jej przysługuje, niemniej pod warunkiem, że osoby zainteresowane wyrażą zgodę na przesłuchanie [30]. Stosunkowa słabość tej kompetencji wynika z faktu, że Komisja nie może wezwać osób do złożenia dowodów ani przesłuchać ich pod przysięgą i nie może nakładać grzywien, gdy podane informacje są nieprawdziwe lub wprowadzające w błąd.

55. W rezultacie dowód z przesłuchania świadków, który jest tak istotny w krajowym postępowaniu karnym i do którego odnosi się orzecznictwo Europejskiego Trybunału

28 — Wyżej wymieniony w przypisie 25, pkt 55–57.

29 — Zobacz ww. w przypisie 16 wyrok w sprawie Mannesmannröhren-Werke przeciwko Komisji.

30 — Artykuł 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 3 rozporządzenia nr 773/2004.

Praw Człowieka przytoczone przez wnoszącą odwołanie, może odgrywać jedynie pomniejszą rolę w dochodzeniu dotyczącym praktyk antykonkurencyjnych i karaniu ich grzywnami.

56. Dlatego w ramach przedstawiania dowodów w dochodzeniu odnoszącym się do wspólnotowego prawa konkurencji i w jego wykonywaniu dokumenty w formie pisemnej powinny odgrywać główną rolę, bez względu na praktyczne trudności związane z ich uzyskaniem.

57. Gdy przeprowadzenie dowodu opiera się na dokumentach w formie pisemnej, pojawia się komplikacja, iż te dokumenty mogą zawierać tajemnice handlowe lub inne informacje, które nie mogą być ujawniane lub które mogą zostać ujawnione jedynie z dużymi ograniczeniami. Co się tyczy materiału uzyskanego od przedsiębiorstw, które są podmiotem dochodzenia, to przestrzeganie tej poufności, dla ochrony prawnych interesów pozwanych przedsiębiorstw, jest jednym z aspektów zasady prawnej dotyczącej prawa do rzetelnego procesu. Sąd wspólnotowy ściśle nadzoruje jej przestrzeganie [31].

58. To nie tylko przedsiębiorstwa będące podmiotem dochodzenia, ale również inne osoby fizyczne i prawne, które są włączone w dochodzenie jako osoby pokrzywdzone, skarżący lub informatorzy, mogą mieć oczywisty interes gospodarczy lub prawny w poufności informacji przez nie dostarczonych lub w nieujawnianiu ich tożsamości. Trybunał również uznał to w swoim orzecznictwie [32].

59. Zważywszy na, z jednej strony, znaczenie, jakie może mieć dowód z dokumentu dostarczonego przez osoby trzecie dla dochodzenia w sprawie porozumień i praktyk antykonkurencyjnych i dla ustalenia dowodu istnienia takich porozumień i praktyk, oraz, z drugiej strony, dla prawa osób trzecich zainteresowanych nieujawnianiem ich tożsamości lub informacji, z których ta tożsamość może być wywiedziona, jestem zdania, iż orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przytoczone przez wnoszącą odwołanie, które dotyczy dopuszczalności w postępowaniu karnym zeznań anonimowego świadka lub dokumentów zawierających takie zeznania, nie mogą być wykorzystane do kwestionowania dopuszczalności jako dowodu dokumentu, który został dostarczony przez osoby trzecie, których anonimowość musi być zagwarantowana.

60. Abstrahując od faktu, że odpowiednie orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka nie zawierają punktów zaczepienia

31 — Zobacz między innymi postanowienie Sądu z dnia 19 czerwca 1996 r. w sprawach połączonych T-134/94, od T-136/94 do T-138/94, T-141/94, T-145/94, T-147/94, T-148/94, T-151/94, T-156/94 i T-157/94 NMH Stahlwerke i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-537.

32 — Wyżej wymieniony w przypisie 4 wyrok w sprawie Adams przeciwko Komisji oraz wyrok z dnia 6 kwietnia 1995 r. w sprawie C-310/93 P BPB Industries i British Gypsum przeciwko Komisji, Rec. str. I-865, pkt 26.

pozwalających na stosowanie kryteriów, które zostały w nich ustalone w odniesieniu do oświadczeń anonimowych świadków w sprawach karnych [33], do dowodów z dokumentów, które są powoływane w celu wykazania istnienia naruszenia w ramach administracyjnego postępowania dochodzeniowego dotyczącego wspólnotowego prawa konkurencji oraz postępowania mającego na celu zapewnienie przestrzegania tego prawa, takie analogiczne zastosowanie mogłoby poważnie skomplikować i tak trudne zadanie przeprowadzenia dowodu w przypadku naruszenia prawa konkurencji.

61. Chciałbym jeszcze zauważyć w tym względzie, że w przypadku dowodów z dokumentów, które nie pochodzą od osób trzecich, ale od pozwanych przedsiębiorstw, nie zawsze będzie możliwe określenie ich autora lub autorów oraz dokładnego pochodzenia, ponieważ mogą istnieć oczywiste powody dla ukrycia tych danych.

62. Powyższe nie ma wpływu na możliwość poszanowania zasady prawnej dotyczącej prawa do rzetelnego procesu. W tym celu spełnione muszą być trzy warunki.

63. Po pierwsze, gdy dokumenty, których źródło musi pozostać anonimowe, są wskazane jako dowody przeciwko przedsiębiorstwom, muszą one mieć możliwość zapoznania się z tymi dokumentami i przedstawienia swojego stanowiska, zarówno na piśmie, jak i ustnie, jak również możliwość powołania dokumentów lub innych dowodów w celu ich obalenia.

64. Po drugie, zarówno Komisja w trakcie postępowania dochodzeniowego, jak i Sąd w ramach orzekania w pierwszej instancji muszą wykazać się krytycznym podejściem przy dokonywaniu oceny wartości dowodowej takich dokumentów i starannie sprawdzić ewentualne wskazówki przemawiające przeciwko ich wiarygodności i autentyczności.

65. Po trzecie, przy stosowaniu zasady swobodnej oceny dowodów uznanej w orzecznictwie [34] należy czuwać nad tym, aby naruszenia postanowień traktatu WE dotyczących konkurencji nie były udowadniane wyłącznie lub w znacznej mierze za pomocą dokumentów, których pochodzenie lub autorzy muszą pozostać nieznani dla strony pozwanej.

66. Podsumowując moją ocenę tego zarzutu, stwierdzam, iż w zaskarżonym wyroku Sąd spełnił te trzy warunki.

33 — Te kryteria są wymienione w § 32 wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Visser przeciwko Niderlandom, ww. w przypisie 11, w którym wcześniejsze orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka jest podsumowane przez Hoge Raad der Nederlanden.

34 — Zobacz w tym względzie opinię sędziego B. Vesterdorfa, pełniącego obowiązki rzecznika generalnego w ww. w pkt 15 sprawie Rhône-Poulenc przeciwko Komisji oraz ww. w pkt 15 wyrok w sprawie Met-Trans i Sagpol, pkt 27.

67. Wnosząca odwołanie miała możliwość podniesienia swoich argumentów przeciwko wartości dowodowej dokumentu zatytułowanego „Klucz podziału".

B — *Zarzut drugi: błędne zastosowanie art. 81 WE do art. 2 decyzji*

1. Rozumowanie Sądu

68. Następnie Sąd zbadał te argumenty i w pkt 86 zaskarżonego wyroku wyciągnął wniosek, „że wiarygodność [dokumentu zatytułowanego »Klucz podziału«] jest na pewno mniejsza z racji tego, że okoliczności jego powstania są w znacznym stopniu nieznane, a twierdzeń Komisji w tym względzie nie można zweryfikować".

71. Zarzut drugi dotyczy tej części zaskarżonego wyroku, w której Sąd stwierdził, iż Mannesmann rzeczywiście popełnił naruszenie art. 81 ust. 1 WE, o którym mowa w art. 2 decyzji.

69. Wreszcie w pkt 94 Sąd wyraźnie potwierdził, iż dokument zatytułowany „Klucz podziału" ma jedynie marginalne znaczenie w ramach oceny dowodów na istnienie spornego naruszenia: „Z całości powyższych rozważań wynika, że dokument »Klucz podziału«zachowuje pewną wartość dowodową na poparcie, w ramach szeregu zbieżnych poszlak zebranych przez Komisję, niektórych zasadniczych twierdzeń znajdujących się w oświadczeniach p. Verluki odnośnie do istnienia porozumienia w sprawie podziału rynków dotyczącego rur bez szwu OCTG. […]".

72. Chodzi tu o obszerne fragmenty (pkt 135–206) zaskarżonego wyroku, które nie mogą zostać tutaj w pełni przytoczone.

73. Mówiąc w skrócie, Sąd stwierdził, iż zawierając porozumienie z Corusem na dostawę rur OCTG gładkich, wnosząca odwołanie naruszyła zakaz zawierania — horyzontalnych — porozumień, które ograniczają konkurencję. Sąd oparł swe twierdzenie na fakcie, że Vallourec i Dalmine zawarły podobne porozumienia z Corusem mniej więcej dwa lata wcześniej. W ten sposób trzej europejscy producenci podzielili pomiędzy siebie dostawy rur OCTG gładkich na rzecz Corusa [35].

70. Dochodzę zatem do wniosku, iż zarzut pierwszy powołany przez wnoszącą odwołanie jest bezzasadny.

35 — Punkt 188 zaskarżonego wyroku.

74. Sąd uznał następujące elementy za dalsze wskazówki świadczące o istnieniu porozumień ograniczających konkurencję pomiędzy tymi trzema dostawcami Corusa:

— istnienie porównywalnych klauzul indeksacji w umowach o dostawy, które zawarli oni z Corusem [36];

— istnienie dokumentu zatytułowanego „Rozważania w sprawie umowy VAM" z dnia 23 marca 1990 r., którego treść dokładnie odzwierciedla treść porozumień, jakie Corus zawarł później z trzema innymi producentami europejskimi [37];

— spotkanie czterech producentów europejskich w 1993 r. w celu uzgodnienia swych pozycji, między innymi w świetle zbliżającego się zamknięcia fabryki Corusa zajmującej się gwintowaniem [38];

— niezwykle długi czas obowiązywania umów o dostawy, zawartych pomiędzy Corusem a trzema innymi producentami europejskimi [39].

75. Ponadto Sąd stwierdził, iż rozporządzenie (WE) nr 2790/1999 [40] nie może być stosowane do naruszenia zarzucanego Mannesmannowi, gdyż zaskarżona decyzja została wydana w dniu 8 grudnia 1999 r., a art. 2 tej decyzji odnosi się, jeśli chodzi o Mannesmanna, do okresu od 1993 do 1997 r., czyli okresu poprzedzającego wejście w życie rozporządzenia nr 2790/1999 w dniu 1 czerwca 2000 r. Nawet gdyby w świetle tego rozporządzenia wyłączenie mogło być rozważane, wymagałoby to przedstawienia wniosku o wyłączenie na podstawie art. 4 rozporządzenia nr 17. W braku takiego wniosku nie ma potrzeby rozważania, czy art. 81 ust. 3 WE ma zastosowanie [41].

2. Zastrzeżenia wnoszącej odwołanie

76. Wnosząca odwołanie podnosi cztery zastrzeżenia wobec stwierdzenia Sądu figurującego w pkt 206 zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym Komisja słusznie uznała, iż umowy o dostawy stanowią naruszenie wskazane w art. 2 zaskarżonej decyzji i wykazują jego istnienie w sposób wystarczający z prawnego punktu widzenia oraz że dodatkowe dowody potwierdzają słuszność tezy

36 — Punkty 165 i 166 zaskarżonego wyroku.
37 — Punkty 182 i 183 zaskarżonego wyroku.
38 — Punkt 187 zaskarżonego wyroku.
39 — Punkt 164 zaskarżonego wyroku.
40 — Rozporządzenie Komisji z dnia 22 grudnia 1999 r. w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 traktatu do kategorii porozumień wertykalnych i praktyk uzgodnionych (Dz.U. L 336, str. 21).
41 — Punkty 172 i 173 zaskarżonego wyroku.

Komisji, iż umowy te wpisywały się w ramy szerszej wspólnej polityki, która miała wpływ na rynek rur OCTG gwintowanych standard.

77. Po pierwsze, nie wykazano w wystarczający sposób, iż zainteresowani producenci wiedzieli o umowach o dostawy zawartych z Corusem przez innych producentów. Dokonując oceny odnoszących się do tego dowodów, Sąd nie uczynił zadość — wysokim — wymogom, które zgodnie z orzecznictwem [42] muszą być stosowane do ustalenia istnienia uzgodnionych praktyk.

78. Po drugie, Sąd niesłusznie nie przywiązał znaczenia do faktu, że umowy o dostawy zawarte z Corusem przez spółki Vallourec, Dalmine i Mannesmann nie były zawarte w tym samym czasie.

79. Po trzecie, Sąd niesłusznie wywnioskował z okresu obowiązywania umów i ze związanych z nimi klauzul indeksacji cen, iż istniało porozumienie horyzontalne pomiędzy zainteresowanymi dostawcami.

80. Po czwarte, rozważania Sądu dotyczące zastosowania rozporządzenia nr 2790/1999 są albo błędne, albo niepełne. W swoich rozważaniach Sąd powinien był wziąć pod uwagę obowiązujące wówczas rozporządzenia (EWG) nr 1983/83 i 1984/83 [43] i na tej podstawie wyłączyć zastosowanie art. 81 ust. 1 WE do umowy zawartej pomiędzy wnoszącą odwołanie a Corusem.

3. Argumenty Komisji

81. Komisja uznaje, że ten zarzut jest nieistotny dla sprawy, jako że jest on skierowany przeciwko ustaleniom Sądu dotyczącym horyzontalnego charakteru umowy o dostawy. W pkt 179 zaskarżonego wyroku Sąd stwierdza, że istnienie naruszenia stwierdzonego w art. 2 zaskarżonej decyzji zostało ustalone w sposób wystarczający z prawnego punktu widzenia i że nie ma bezwzględnej konieczności, aby badać rozumowanie Komisji odnośnie do porozumienia między czterema producentami europejskimi.

42 — Wnosząca odwołanie powołuje się tutaj na wyroki Sądu: z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-347/94 Mayr-Melnhof przeciwko Komisji, Rec. str. II-1751, pkt 65, oraz z dnia 15 marca 2000 r. w sprawach połączonych T-25/95, T-26/95, od T-30/95 do T-32/95, od T-34/95 do T-39/95, od T-42/95 do T-46/95, T-48/95, od T-50/95 do T-65/95, od T-68/95 do T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 i T-104/95 Cimenteries CBR i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-491, pkt 4027.

43 — Rozporządzenie Komisji nr 1983/83 z dnia 22 czerwca 1983 r. w sprawie stosowania art. 85 ust. 3 traktatu do kategorii porozumień w sprawie wyłącznej dystrybucji (Dz.U. L 173, str. 1) oraz rozporządzenie Komisji nr 1984/83 z dnia 22 czerwca 1983 r. w sprawie stosowania art. 85 ust. 3 traktatu do kategorii porozumień dotyczących wyłącznych zakupów (Dz.U. L 173, str. 5).

82. Tylko dwa zastrzeżenia mogą być istotne dla sprawy, mianowicie to, iż formuła cenowa w umowach nie budzi wątpliwości z punktu widzenia konkurencji oraz to, że Sąd nie powinien był badać zgodności z prawem umowy zawartej z Corusem jedynie na podstawie art. 81 ust. 1 WE, ale również na podstawie art. 81 ust. 3 WE, a w szczególności na podstawie rozporządzeń nr 1983/83 i 1984/83 odnoszących się do wyłączeń grupowych.

83. Odnośnie do dopuszczalności pierwszych trzech zastrzeżeń wnoszącej odwołanie Komisja zauważa, iż są one przede wszystkim skierowane przeciwko jej decyzji, a nie przeciwko dokonanej przez Sąd ocenie wartości dowodowej dowodów. W zakresie, w jakim zastrzeżenia te odnoszą się wyraźnie do zaskarżonego wyroku, implikują one jedynie zakwestionowanie ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd, nie wykazując przy tym, iż Sąd w swej ocenie faktów błędnie ocenił wartość dowodową różnych dowodów.

84. Jest to faktycznie ukryta próba doprowadzenia do ponownego zbadania stanu faktycznego ocenionego przez Sąd. Dlatego te zastrzeżenia wychodzą poza zakres odwołania, które zgodnie z art. 58 statutu Trybunału Sprawiedliwości jest ograniczone do kwestii prawnych.

85. Te argumenty odnoszą się też w pełni do argumentów, które wnosząca odwołanie przedstawia wobec wniosków, jakie Sąd wyciągnął z formuły cenowej zawartej w umowach.

86. Wreszcie zastrzeżenie, iż Sąd powinien był automatycznie wyłączyć umowę o dostawy z zakresu zastosowania art. 81 ust. 1 WE jest przedstawiony po raz pierwszy w odwołaniu, a więc jest niedopuszczalny.

4. Ocena

87. Moim zdaniem Komisja słusznie zwróciła uwagę na to, iż znaczna część zastrzeżeń podniesionych na poparcie tego zarzutu jest nieistotna dla sprawy. Dotyczy to zastrzeżeń, przy których pomocy wnosząca odwołanie dąży do wykazania, że Sąd błędnie doszedł do wniosku, iż umowa o dostawy rur OCTG gładkich standard, którą wnosząca odwołanie zawarła z Corusem w 1993 r., stanowiła część porozumienia horyzontalnego, na podstawie którego czterej producenci europejscy podzielili pomiędzy siebie brytyjski rynek rur OCTG standard.

88. Jedyny wniosek, jaki można wyciągnąć ze stwierdzenia Sądu figurującego w pkt 179 zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym

naruszenie stwierdzone w art. 2 spornej decyzji zostało ustalone w sposób wystarczający z prawnego punktu widzenia, w związku z czym „nie ma też bezwzględnej konieczności, aby badać rozumowanie Komisji odnośnie do porozumienia między czterema producentami europejskimi", jest taki, że w opinii Sądu rozumowanie Komisji, o które tu chodzi, ma co najwyżej drugorzędne znaczenie.

89. Zostało to potwierdzone w pkt 206 zaskarżonego wyroku, który brzmi następująco: „W świetle powyższego należy stwierdzić, że Komisja słusznie uznała w zaskarżonej decyzji, że umowy o dostawy stanowią naruszenie wskazane w art. 2 zaskarżonej decyzji i wykazują jego istnienie w sposób wystarczający z prawnego punktu widzenia. Należy również *dla porządku* [44] zauważyć, że dodatkowe dowody wskazane przez Komisję potwierdzają słuszność jej tezy, iż umowy te wpisywały się w ramy szerszej wspólnej polityki, która miała wpływ na rynek rur OCTG gwintowanych standard".

90. Dlatego stwierdzam, że zastrzeżenia, o których mowa, mianowicie te wskazane w pkt 77 i 78 powyżej oraz to wskazane w pkt 79, w zakresie odnoszącym się do okresu obowiązywania umów o dostawy, mogą nie być brane pod uwagę, jako że są one nieistotne dla sprawy.

91. Jeśli chodzi o część zastrzeżenia wskazanego w pkt 79, która odnosi się do wniosków, jakie Sąd wyciągnął w pkt 165–167 z klauzuli indeksacji cen zawartej w umowach o dostawy, to moim zdaniem jest ona niedopuszczalna.

92. Wnosząca odwołanie popiera to zastrzeżenie raczej lakonicznym twierdzeniem, że klauzula indeksacji cen nie budzi wątpliwości z punktu widzenia konkurencji. W szczególności ani Komisja, ani Sąd nie wykazały w tym względzie, by miała miejsce niedozwolona wymiana informacji pomiędzy stronami.

93. Ponieważ wnosząca odwołanie pomija tutaj wyjaśnienie, czy i w jaki sposób Sąd popełnił błędy w ocenie dowodów, na których oparł swe ustalenia, postrzegam tę część zastrzeżenia jedynie jako ukryte wezwanie do rewizji oceny faktów dokonanej przez Sąd. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału takie wezwanie jest niedopuszczalne [45].

94. Jestem zdania, iż ostatnie zastrzeżenie przedstawione w pkt 80 powyżej jest również niedopuszczalne, gdyż zostało ono podniesione za późno.

44 — Wyróżnienie pochodzi ode mnie.

45 — Spośród obszernego orzecznictwa ograniczę się do odniesienia do wyroku z dnia 2 października 2003 r. w sprawie C-182/99 P Salzgitter przeciwko Komisji, Rec. str. I-10761, pkt 43.

95. Według mnie sposób, w jaki Sąd odpowiedział w pkt 172 i 173 zaskarżonego wyroku na argumenty wnoszącej odwołanie oparte na rozporządzeniu nr 2790/1999, jest sam w sobie niepodważalny.

96. Nie uważam, że można przyznać, iż Sąd powinien był z urzędu ustalić, czy rozporządzenia nr 1983/83 i 1984/83, które obowiązywały w momencie zawarcia umów o dostawy, miały zastosowanie do tych umów.

97. W istniejącym orzecznictwie nie znajduję żadnych argumentów na poparcie tego twierdzenia, lecz precedensy przemawiające przeciwko niemu [46].

98. Ponadto skoro wnosząca odwołanie uważała, że zgodnie z rozporządzeniami nr 1983/83 i 1984/83 umowy o dostawy powinny były zostać objęte wyłączeniami grupowymi przewidzianymi w tych rozporządzeniach, powinna ona była przedstawić ten argument podczas administracyjnego postępowania dochodzeniowego i w postępowaniu w pierwszej instancji.

99. Dyskusja, jaka miała miejsce podczas rozprawy pomiędzy wnoszącą odwołanie a Komisją, w kwestii, czy w świetle ich przedmiotu i celu wspomniane umowy mogą wchodzić w zakres stosownych wyłączeń grupowych, świadczy jedynie o tym, że ten argument został podniesiony w niewłaściwym momencie i przed niewłaściwym sądem.

100. Dochodzę zatem do wniosku, że zarzut drugi przedstawiony przez wnoszącą odwołanie jest w części niedopuszczalny, a w pozostałej części nieistotny dla sprawy.

C — *Zarzut trzeci: naruszenie zasady równego traktowania przy dokonywaniu oceny nałożonej grzywny*

1. Istotne fragmenty zaskarżonego wyroku

101. W pkt 295 i nast. zaskarżonego wyroku Sąd szczegółowo bada argument przedstawiony przez wnoszącą odwołanie, że współpracowała ona z Komisją podczas prowadzonego przez nią dochodzenia, które doprowadziło do wydania spornej decyzji. Komisja nie doceniła należycie postawy wnoszącej odwołanie:

— w porównaniu ze spółką Vallourec, która z racji swej współpracy uzyskała obniżenie grzywny o 40%;

46 — Wyrok z dnia 30 marca 2000 r. w sprawie C-265/97 P VBA przeciwko Florimex i in., Rec. str. I-2061, pkt 114.

— w porównaniu ze spółką Dalmine, która z racji swej współpracy uzyskała obniżenie grzywny o 20%.

Co więcej, Komisja niesłusznie zarzuciła skarżącej wniesienie skargi do Sądu na decyzję Komisji zgodnie z art. 11 ust. 5 rozporządzenia nr 17[47], podczas gdy okazała się ona dużo bardziej wyrozumiała wobec spółki Dalmine, która wniosła podobny środek zaskarżenia.

102. W pkt 297–301 zaskarżonego wyroku Sąd porównuje współpracę, jaką spółka Vallourec zaoferowała w jej dochodzeniu, zwłaszcza w osobie p. Verluki, ze współpracą zaoferowaną przez Mannesmanna, zwłaszcza w osobie p. Bechera.

103. Następnie w pkt 302 Sąd stwierdza, że informacje, jakie Komisja uzyskała od Mannesmanna przed wysłaniem pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, nie są porównywalne z informacjami dostarczonymi przez spółkę Vallourec.

104. W pkt 303–305 Sąd z kolei porównuje współpracę spółki Dalmine z Komisją ze współpracą Mannesmanna i podsumowuje w pkt 306, że argumentacja Mannesmanna nie uzasadnia obniżenia grzywny na podstawie pkt D2 tiret drugie komunikatu w sprawie współpracy.

105. W pkt 307–309 Sąd wyjaśnia, dlaczego nie ma podstaw do obniżenia grzywny zgodnie z pkt 3 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien.

106. Wreszcie Sąd ocenia zachowanie Mannesmanna jako strony w postępowaniu w sprawie T-112/98 i w pkt 312 uznaje je w całości za niechętne do współpracy.

2. Zastrzeżenia wnoszącej odwołanie

107. Na poparcie tego zarzutu wnosząca odwołanie przedstawia trzy zastrzeżenia, z których dwa pierwsze dotyczą nieuzasadnionych jej zdaniem różnic w ocenie

47 — Wyżej wymieniony w przypisie 16 wyrok w sprawie Mannesmannröhren-Werke przeciwko Komisji.

zachowania, odpowiednio, spółki Vallourec i spółki Dalmine w porównaniu z jej własnym zachowaniem podczas postępowania administracyjnego. Trzecie zastrzeżenie odnosi się do wniosków, jakie Sąd wyciągnął z postępowania w sprawie T-112/98.

108. Powołując się na zasadę równego traktowania przy wymierzaniu grzywien w postępowaniu w sprawach z zakresu konkurencji, w postaci wypracowanej w orzecznictwie [48], wnosząca odwołanie twierdzi, iż Sąd zbagatelizował jej wkład w dochodzenie Komisji w porównaniu z wkładem spółki Vallourec.

109. W szczególności Sąd działał z naruszeniem reguły, iż przy stosowaniu komunikatu w sprawie współpracy należy wziąć pod uwagę wszelki wkład, jaki ułatwia pracę Komisji przed wysłaniem pisma w sprawie przedstawienia zarzutów [49].

110. W niniejszej sprawie Mannesmann przekazał oświadczenie p. Bechera, w którym potwierdził swój udział w domniemanym naruszeniu reguł konkurencji, zanim Komisja przedstawiła swoje zarzuty. Zresztą z samej decyzji jasno wynika, iż oświadczenie p. Bechera stanowiło ważny element dowodowy dla Komisji.

111. Chociaż oświadczenia p. Verluki były być może bardziej szczegółowe i obszerne, ta — niewielka — różnica nie uzasadnia takiej znaczącej różnicy w traktowaniu przy wymierzaniu grzywny, gdzie Sąd uznał obniżkę o 40% dla spółki Vallourec za uzasadnioną, podczas gdy Mannesmann nie uzyskał żadnej obniżki.

112. Sąd nie docenił również zachowania Mannesmanna w porównaniu z zachowaniem Dalmine. Wprawdzie Dalmine wyraźnie potwierdziła treść pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, ale Mannesmann faktycznie ich nie podważył. Wnosząca odwołanie jest zdania, iż pkt D2 tiret drugie komunikatu w sprawie współpracy nie wymaga takiego wyraźnego przyjęcia zarzutów. W każdym razie uważa ona, iż przyznanie 20-procentowej obniżki spółce Dalmine oraz brak jakiejkolwiek obniżki dla niej samej świadczy o tym, że znacznie przeceniono zaledwie formalną różnicę pomiędzy tymi dwiema postawami.

113. W trzecim zastrzeżeniu Mannesmann podważa wnioski, jakie Sąd wyciągnął z jej skargi w sprawie T-112/98 na decyzję Komisji

48 — Zobacz między innymi wyroki: z dnia 13 grudnia 2001 r. w sprawach połączonych T-45/98 i T-47/98 Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, Rec. str. II-3757, pkt 237, i z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie T-31/99 ABB Asea Brown Boveri przeciwko Komisji, Rec. str. II-1881, pkt 240.

49 — Według wnoszącej odwołanie Sąd potwierdził istnienie tej reguły w wyroku z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawach połączonych T-236/01, T-239/01, od T-244/01 do T-246/01, T-251/01 i T-252/01 Tokai Carbon i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-1181, pkt 435.

z dnia 15 maja 1998 r. Fakt, że odniosła ona sukces, korzystając ze swojego prawa do obrony w tamtej sprawie, nie powinien być wykorzystany przeciwko niej w ocenie racjonalności nałożonej na nią grzywny.

116. Komisja z kolei odwołuje się do utrwalonego orzecznictwa, zgodnie z którym na etapie rozpatrywania odwołania Trybunał nie może zastąpić ze względów słuszności swoją oceną kwoty grzywny oceny dokonanej przez Sąd [51].

3. Argumenty Komisji

117. Co do istoty sprawy Komisja kwestionuje pierwsze zastrzeżenie, twierdząc, iż w pkt 299 i 300 Sąd starannie ocenił różnice pomiędzy współpracą, jaką Komisji zaoferowała spółka Vallourec za pośrednictwem p. Verluki, a zaoferowaną przez Mannesmanna za pośrednictwem p. Bechera. Co więcej, wnosząca odwołanie nie wykazała, iż Sąd błędnie zastosował prawo, dokonując kontroli skorzystania przez Komisję z uznania, do którego jest ona uprawniona przy określaniu grzywien.

114. Komisja jest zdania, że wszystkie trzy zastrzeżenia podniesione w ramach zarzutu trzeciego są niedopuszczalne, gdyż odpowiedź na pytanie, czy przedsiębiorstwo przyczyniło się do stwierdzenia naruszenia reguł konkurencji, i ocena znaczenia tej współpracy w porównaniu ze współpracą innych przedsiębiorstw są ze swej natury oparte na faktach i pociągają za sobą ocenę faktów [50]. Ta kompetencja przysługuje jedynie Sądowi, a nie Trybunałowi na etapie rozpatrywania odwołania.

118. Drugie zastrzeżenie jest również oczywiście bezzasadne, gdyż opiera się na błędnej wykładni pkt D2 tiret drugie komunikatu w sprawie współpracy. Zgodnie z tym przepisem przedsiębiorstwo może skorzystać z obniżki grzywny o 10–50%, jeśli po otrzymaniu pisma w sprawie przedstawienia zarzutów zawiadomi ono Komisję, że nie kwestionuje zasadniczo faktów, na których Komisja opiera swe zarzuty.

115. Ponadto wnosząca odwołanie nie twierdziła, że Sąd popełnił istotne błędy w ocenie faktów lub dowodów.

50 — Postanowienie z dnia 17 września 1996 r. w sprawie C-19/95 P San Marco przeciwko Komisji, Rec. str. I-4437, pkt 39.

51 — Zobacz między innymi wyrok z dnia 18 września 2003 r. w sprawie C-338/00 P Volkswagen przeciwko Komisji, Rec. str. I-9189, pkt 151.

119. Biorąc pod uwagę, iż wspólnotowe prawo konkurencji przewiduje różne konsekwencje prawne w zależności od tego, czy istotne fakty zostały, czy nie zostały wyraźnie przyznane [52], w tej sprawie nie było różnicy w traktowaniu, którą Sąd powinien był skorygować.

120. Jeśli chodzi o trzecie zastrzeżenie, to Komisja wskazuje, iż ponieważ dotyczy ono motywów uzasadnienia dodanych jedynie uzupełniająco przez Sąd, jest ono nieistotne dla sprawy, a zatem niedopuszczalne.

121. Ponadto przedstawienie i ocena faktów dokonane przez Sąd w pkt 311 i 312 zaskarżonego wyroku są właściwe i Sąd był uprawniony do wywnioskowania z nich, iż Mannesmann nie współpracował skutecznie podczas postępowania administracyjnego.

4. Ocena

122. Powyżej przedstawiłem zastrzeżenia i argumenty stron w sposób stosunkowo szczegółowy, aby w ten sposób ukazać faktyczny charakter argumentów wymienianych pomiędzy stronami.

123. Faktyczny charakter tych argumentów wynika z tego, że ocena przez Sąd istotnych części decyzji dotyczących obliczenia i obniżenia grzywien jest również związana przede wszystkim z oceną faktów i okoliczności, która nie podlega ponownej ocenie na etapie odwołania.

124. Widziane w tym świetle argumenty przedstawione przez Komisję przeciwko dopuszczalności wszystkich trzech zastrzeżeń są na pierwszy rzut oka przekonujące.

125. Tylko wtedy i w zakresie, w jakim na pierwszy rzut oka wiarygodne jest, że Sąd popełnił oczywiste błędy w ocenie, i na przykład niesłusznie pominął fakty i okoliczności, które w razie ich wzięcia pod uwagę musiałyby spowodować odmienną ocenę końcową, te braki mogą być skorygowane na etapie odwołania [53].

126. Jednakże Sąd ani przy dokonywaniu oceny podniesionego w pierwszej instancji zastrzeżenia, że Komisja przy zastosowaniu komunikatu w sprawie współpracy potraktowała Mannesmanna inaczej niż spółkę

52 — Zobacz wyrok z dnia 16 listopada 2000 r. w sprawie C-297/98 P SCA Holding przeciwko Komisji, Rec. str. I-10101, pkt 39, oraz wyrok Sądu z dnia 9 lipca 2003 r. w sprawie T-224/00 Archer Daniels Midland i Archer Daniels Midland Ingredients przeciwko Komisji, Rec. str. II-2597, pkt 227.

53 — Zobacz między innymi wyroki: z dnia 11 lutego 1999 r. w sprawie C-390/95 P Antillean Rice Mills i in., Rec. str. I-769, pkt 29, i z dnia 4 lipca 2000 r. w sprawie C-352/98 P Bergaderm i Goupil przeciwko Komisji, Rec. str. I-5291, pkt 49.

Vallourec, ani przy porównywaniu reakcji Mannesmanna na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów z reakcją spółki Dalmine, nie przeoczył faktów, które mogłyby popierać twierdzenie, że zasada równego traktowania została naruszona przy obliczaniu nałożonych grzywien.

127. Dokonując porównania spółek Mannesmann i Vallourec, Sąd wyjaśnia w sposób przekonujący w pkt 299–301, dlaczego współpraca spółki Vallourec za pośrednictwem p. Verluki miała zarówno pod względem jakościowym, jak i ilościowym całkiem inną rangę niż współpraca Mannesmanna za pośrednictwem p. Bechera.

128. Dokonując porównania spółek Mannesmann i Dalmine, Sąd, uwzględniając brzmienie pkt D2 tiret drugie komunikatu w sprawie współpracy, wyciągnął właściwy wniosek, że Mannesmann, w przeciwieństwie do spółki Dalmine, nie poinformował wyraźnie Komisji, iż nie kwestionuje wyraźnie faktów, na których Komisja oparła swoje pismo w sprawie przedstawienia zarzutów. W świetle różniących się konsekwencji prawnych związanych z różnymi odpowiedziami obu przedsiębiorstw [54] różnica w wysokości grzywien nie stanowi zatem nierównego traktowania istotnego z punktu widzenia prawa.

129. Uważam, że trzecie zastrzeżenie jest nieistotne dla sprawy i niedopuszczalne, gdyż jest ono skierowane przeciwko motywom uzasadnienia dodanym przez Sąd jedynie uzupełniająco.

130. Dla uzupełnienia dodam, że Sąd był uprawniony do stwierdzenia, iż nie można uznać za wyraz współpracy zachowania, którego skutkiem było to, iż Mannesmann nigdy nie dostarczył informacji, które powinien był dostarczyć, abstrahując od skargi wniesionej przez niego na stosowną decyzję, która doprowadziła do wydania wyroku w sprawie Mannesmannröhren-Werke przeciwko Komisji.

131. Stwierdzam zatem, iż zarzut trzeci jest niedopuszczalny w całości.

VI — W przedmiocie kosztów

132. Ponieważ zarzuty wnoszącej odwołanie nie zasługują na uwzględnienie, a Komisja wniosła o obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania, w świetle art. 69 § 2 regulaminu mój wniosek w przedmiocie kosztów jest zgodny z powyższym żądaniem.

54 — Zobacz pkt 119 i przypis 52 powyżej.

VII — Wnioski

133. W świetle powyższych rozważań proponuję, aby Trybunał:

1) oddalił odwołanie w całości;

2) obciążył wnoszącą odwołanie kosztami postępowania odwoławczego.